

Notatka z konferencji: „Kłęski żywiołowe a urbanistyka, architektura i budownictwo”, Warszawa, 11-12 października 2010 r.

W dniach 11-12 października 2010 r. w siedzibie Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa odbyła się konferencja pt. „Kłęski żywiołowe a urbanistyka, architektura i budownictwo” zorganizowana przez trzy samorządy zawodowe: Izbę Architektów RP, Krajową Izbę Urbanistów i Polską Izbę Inżynierów Budownictwa.

Celem konferencji było zdefiniowanie zagrożeń i określenie działań dla zapobiegania klęskom żywiołowym oraz minimalizowania ich rozmiarów w przyszłości. Spotkaniu przewodniczył **mgr inż. arch. Wojciech Gęsiak, Prezes Izby Architektów Rzeczypospolitej Polskiej**. W swym przemówieniu Prezes Wojciech Gęsiak poruszył problem tegorocznych powodzi w Polsce. Zaakcentował nagłą potrzebę podjęcia działań mających na celu zmniejszanie rozmiarów powodzi i ich skutków w przyszłości. Zdaniem Prezesa przyszłe działania powinny opierać się na schemacie, który narzuca sam proces inwestycyjny, poczynając od planowania przez projektowanie, realizację oraz eksploatację projektowanej i istniejącej infrastruktury technicznej, w oparciu o przepisy prawne regulujące te zagadnienia. Następnym referat wygłosił **dr hab. inż. Piotr Kowalczak**, który przedstawił temat: „**Powódzie a planowanie przestrzenne**”. Stwierdził, iż gwałtowny proces urbanizacji odbija się na sposobie zagospodarowania, na strukturze oraz infrastrukturze wodnej. Problem wody należy traktować jednocześnie z problemem sanitarnym (ścieki i odpady), ponieważ są tożsame w przypadku awarii systemów wodnych. Priorytetem jest zmiana sposobu modelowania, w szczególności na granicy: hydrologia + planowanie przestrzenne. Kwestie ochrony przeciwpowodziowej i zróżnicowanego rozwoju miast na przykładzie projektów brytyjskich przedstawił **mgr inż. Tomasz Glixelli**. Celem zrównoważonego rozwoju jest bilans czynników: ekonomicznych, socjalnych, środowiskowych, tak by wyeliminować możliwość dominacji jakiegoś czynnika nad innym, czego skutkiem jest niezrównoważony projekt. Natomiast **mgr inż. arch. Maciej Nitka** poruszył problem: „**Osuwiska – zagadnienia prawne i praktyka architekta**”. Tegoroczny kryzys zmusza do szukania rozwiązań ograniczających skutki klęsk żywiołowych. Samo wyznaczanie terenów zagrożonych powodzią czy osuwiskami nie wystarcza. Zmiany wymagają regulacje prawne, które powinny wprowadzać obowiązkowe ubezpieczenia dla mieszkańców zagrożonych terenów. Postuluje się możliwość wprowadzenia przez projektantów różnych form zabezpieczeń przed zagrożeniami, tak aby te zabezpieczenia były w prawach i decyzjach WZ. Współuczestnictwo inżynierów i architektów przy tworzeniu zmian legislacyjnych to przede wszystkim wielobranżowe projekty opracowane przez zespoły specjalistów. Pierwszy dzień konferencji zamknął wykład **mgr inż. arch. Janusza Gąsiorowskiego – „Wilków-Janowiec, diagnoza zagrożeń**”. Należy natychmiast przywrócić regularność niezbędnych działań zabezpieczających, bezwzględnie nadać odpowiednią relację w konfliktach: działania ludzkie – natura. Bezpieczeństwo zdrowia i życia ludzi zawsze powinno być na pierwszym miejscu.

Drugi dzień obrad rozpoczął **prof. dr hab. inż. Zbigniew Kledyński wygłaszając referat: „Czy Dyrektywa Powodziowa rozwiąże nasze problemy?”**. Dyrektywa Powodziowa to dokument europejski ustanowiony przez Parlament i Radę Europy w dniu 23 października 2007 r.

Cele Dyrektywy Powodziowej:

- a) ograniczenie ryzyka, czyli iloczynu prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi i strat, które ta powódź może nieść,
- b) dążenie do zarządzania ryzykiem,
- c) uspołecznienie procesu zarządzania ryzykiem;

Ochrona przed powodzią jest długoletnim procesem. Istotnym elementem tego procesu jest zaangażowanie społeczności lokalnych do akcji w tym zakresie i wciągnięcie społeczności do pewnych rozstrzygnięć. Dyrektywa Powodziowa zdaniem prof. Kledyńskiego może pomóc Polsce. Następne stanowisko zaprezentował **prof. Aleksander Grygorowicz – „Wykorzystanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego do planowania urządzeń przeciwpowodziowych”**. Podstawowym celem jest niedopuszczenie do gwałtownego spiętrzenia wody przez spłaszczenie tworzącej się fali powodziowej i natychmiastowego jej odprowadzenia do uprzednio przygotowanych naturalnych polderów retencyjnie przysposobionych w najwyższych partiach tworzącej się fali powodziowej.

Mgr inż. Danuta Paginowska przygotowała prezentację – „Inwestycje od A do Z”. Przedmiotem referatu było polskie prawo, jego wady i zalety. Część referatową zamknął **mgr inż. arch. Piotr Andrzejewski – „Przestanki do formułowania tez legislacyjnych w świetle doświadczeń powodziowych 2010 r.”**. Postulował szczególną rolę trzech Samorządów Zawodowych, uczestniczących w konferencji, jako kadry, na której spoczywa obowiązek tworzenia polityki przestrzennej jak i jej realizacja poprzez planowanie przestrzenne. Jego zdaniem te trzy grupy są uprawnione do wyłonienia modelu kryterium dla zmian legislacyjnych.

Na koniec pierwszego i drugiego dnia uczestnicy konferencji dyskutowali o przedsięwzięciach zarówno w sferze budowlanej, jak i przepisów budowlanych oraz prawnych, które pozwoliłyby na zmniejszenie skutków powodzi, a nawet ich uniknięcie. Uczestnicy podkreślali jak ważna jest konsolidacja działań trzech samorządów w zakresie przeciwdziałania występowania powodzi oraz minimalizowania skutków klęsk żywiołowych. Przedstawiciele samorządów postulowali konieczność ścisłej współpracy z samorządami lokalnymi. Podkreślano, że należy wprowadzić rządowe regulacje uniemożliwiające lub zniechęcające do budowy na terenach zagrożonych powodziami lub osuwiskami. Ochrona przed powodzią powinna wynikać z regulacji systemowej.

Tematyka koncepcji dotyczyła nie tylko klęsk żywiołowych (wylewy rzek, huragany), ale również tych, za które odpowiada człowiek, główny użytkownik ziemi.

Stale rosnący poziom konsumpcji wymaga coraz większej produkcji energii. Procesowi temu towarzyszy powstawanie tzw. gazów cieplarnianych, które uważa się za jedną z głównych przyczyn coraz częściej występujących podtopień lokalnych, zwanych potocznie „oberwaniem chmury”. Występują one również na obszarach, którym dotychczas wylewy rzek nie zagrażały. Konferencja udowodniła, że o ile dysponujemy dostateczną wiedzą i doświadczeniami w zapobieganiu i ograniczeniu skutków powodzi w wyniku wylewu rzek, to podtopienia lokalne wymagają pilnego podjęcia badań i projektów dotyczących eksploatacji zasobów i warunków życia na ziemi, a w szczególności w wielkich aglomeracjach miejskich. Oprócz przemysłu stanowią one główne źródło produkcji gazów cieplarnianych oddziałujących na środowisko.

Dla samorządów zawodowych reprezentowanych na Konferencji oznacza to konieczność nowego spojrzenia na działalność zawodową. Zasadniczym obowiązkiem jest obowiązek odpowiedzialnego projektowania, a także pogłębiania wiedzy na temat środowiska. Priorytetem - odpowiedzialność za bezpieczeństwo i jakość życia na ziemi.